

© Klaas Spronk

Alles anders maar in dezelfde wereld: navolging van Jezus na Pasen

Hoe kan het Paasfeest goed doorwerken in het leven van de feestganger? Kerkgangers en Bijbellezers gaan daarvoor in de tijd na Pasen doorgaans in de leer bij de verhalen over de eerste christelijke gemeenten in Palestina, Klein-Azië en Griekenland. Er is echter veel voor te zeggen om in het licht van de boodschap van de opstanding juist ook het Oude Testament weer op te slaan. Die kan ons misschien nog wel beter onderwijzen en inspireren bij het zoeken van de juiste manier om de levende Heer na te volgen.

Jezus' opstanding en het leven van zijn volgelingen

De verhalen over de volgelingen van Jezus in de dagen na Pasen laten goed zien hoe moeilijk het voor hen was om de draad weer op te pakken na de schokkende ervaringen op Goede Vrijdag en na het misschien nog wel schokkendere bericht over het lege graf. De levende Heer moet er zelf aan te pas komen om hen op het juiste spoor en weer in beweging te krijgen. Ook het verhaal van Saulus/Paulus is veelzeggend. In feite gebeurt daar hetzelfde. De Heer zelf grijpt in. Op zijn beurt geeft Paulus nu door wat hij zelf aan den lijve heeft ervaren. Dat is van onschatbare waarde voor de verwerking van de boodschap van Pasen. Paulus maakt duidelijk dat wat er met Jezus gebeurd is iedereen raakt die zich met Hem verbindt. Jezus' sterven en opstanding is niet slechts een belangrijke gebeurtenis uit het verleden, het is iets dat doorwerkt in het leven van de gelovige zelf: 'Met Christus ben ik gekruisigd: ikzelf leef niet meer, maar Christus leeft in mij' (Galaten 2:19-20). Je wordt er een ander mens van en het werkt door in alle aspecten van je leven.

Het overspannen leven van de eerste gemeente

Als we nu vervolgens lezen in het Nieuwe Testament hoe men als nieuwe mensen de Heer probeerde na te volgen, dan moeten we constateren dat dit niet in alle opzichten een succes was. Laat er geen misverstand over bestaan: het was en is indrukwekkend hoe de eerste gemeente in woord en daad de boodschap van Jezus Christus doorgaf. Niet voor niets sloeg het zo goed aan dat het christendom zich snel verspreidde over heel de Romeinse wereld. Toch had het leven van de eerste christenen iets overspannens in zich waaraan ook de latere christenheid zich moeilijk aan heeft kunnen onttrekken. Dat heeft te maken met het misverstand over de wederkomst van Jezus Christus. Men was er stellig van overtuigd dat Hij binnen één generatie zou terugkeren op de manier zoals Hij vertrokken was. Paulus zelf had die verwachting blijkbaar gewekt, want hij heeft veel uit te leggen aan de gemeente te Thessaloniki waar men worstelt met de vraag naar het lot van de gemeenteleden die stierven vóór de binnenkort verwachte wederkomst van Christus.

Zoiets heeft grote invloed voor de manier waarop men in het leven staat. Het werkt namelijk heel relativerend: waar zou men zich nog druk over maken in de korte tijd die rest? Tegen deze achtergrond moet men ook Paulus' voorschriften voor het leven van de christelijke gemeente lezen. Bijvoorbeeld wat hij schrijft over het huwelijk of over de gehoorzaamheid aan de overheid. Het leek hem nauwelijks nog de moeite waard zich daarover druk te maken. Waarschijnlijk heeft het ook zijn aanwijzingen betreffende de rol van de vrouw binnen de gemeente beïnvloed. Paulus was ervan overtuigd dat met de komst van Jezus Christus in ons leven oude tegenstellingen werden overbrugd en oude rangordes werden genivelleerd: 'door het geloof en in Christus Jezus bent u allen kinderen van God. U allen die door de doop één met Christus bent geworden, hebt u met Christus omkleed. Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus' (Gal. 3:26-28). Dat is maatschappelijk gezien in die tijd een omwenteling van de eerste orde, maar Paulus heeft dat verder niet uitgewerkt. Zijn voorschriften lijken er eerder op gericht om geen onnodige onrust te veroorzaken. Waarom zou je nog proberen deze wereld te veranderen? Binnenkort zou immers door Jezus' toedoen alles anders worden.

Twee millennia later

Het is allemaal anders gelopen dan Paulus had gedacht. Intussen laten we ons nog wel leiden door zijn denkbbeelden over de inrichting van het leven vanuit de gedachte dat de opgestane Heer binnen afzienbare tijd Gods koninkrijk definitief zal vestigen. Het wordt ook vaak nog als een kenmerk van het ware christelijke geloof gezien om net als de gelovigen van de eerste christelijke gemeente overal om ons heen de tekenen te zien van het naderende einde van de oude wereld. Alsof tweeduizend jaren christendom ons niet geleerd hebben hoe kwalijk de gevolgen daarvan kunnen zijn! Hoevelen zijn er niet door in verwarring geraakt doordat zij de realiteit niet meer voor ogen hadden? Steeds maar weer laten mensen zich misleiden door pseudo-profeten die vol overtuiging beweren dat het nu toch echt zo ver is. Het lijkt immers ook bij de navolging van de opgestane en ten hemel opgevaren Heer te horen dat men daar attent op moet zijn.

Het is opvallend dat men zich daarbij ook laat inspireren door de profeten uit het Oude Testament. Een extreem voorbeeld daarvan is de leidsman van het Efraïm genootschap die zich ziet als de teruggekeerde Elia en daaraan het gezag ontleent voor allerlei openbaringen voor het komende einde van deze wereld. Tenhemelschreiend is het! Als deze eigengereide profeet nu eens eerst echt in de leer ging bij de profeten van Israël. Dat zou kunnen leiden tot een heilzame correctie op deze wereldvreemde overtuiging. Dat geldt voor iedereen die in deze wereld de levende Heer wil volgen.

In de leer bij de profeten

De profeten van het Oude Testament kunnen ons helpen om de weg te vinden in de navolging van Jezus na Pasen. Juist zij, die de heftige ervaring hebben opgedaan met God die het leven op zijn kop zet, kunnen ons helpen om met beide benen op de grond te blijven staan: om het leven te zien in het licht van Pasen zonder de realiteit uit het oog te verliezen. Ook de profeten vertellen over leven uit de dood en over hoe het leven daarna anders verder gaat. Neem bijvoorbeeld het opstandingsvisioen in Ezechiël 37. Het is zinvol om zich in de tijd na Pasen ook te laten inspireren door de hierop volgende verhalen over het herleefde volk: over de hernieuwde strijd (tegen Gog en Magog), maar tevens over de hernieuwde bouw aan een schitterende tempel als teken van Gods aanwezigheid.

Een ander aansprekend voorbeeld is het verhaal van Jona. Het is passend om juist hem in dit verband met Pasen te noemen. Wat er met Jezus Christus gebeurde is door Hem zelf immers vergeleken met het verhaal over Jona (Mat. 12:38-41): zoals Jona na drie dagen uit de vis kwam zo stond Jezus op de derde dag op uit de dood. Daarmee is het verhaal nog niet afgelopen. In het boek Jona begint het verhaal nu juist helemaal opnieuw. De profeet krijgt een nieuwe kans om gehoor te geven aan de roeping door God. Ondanks zijn werkweigering heeft hij voor God niet afgedaan. Zo moeten Jezus' discipelen het ook ervaren hebben. Juist op dit punt beseffen ze dat Jezus' opstanding ook voor hen betekent dat het leven opnieuw begint. Van Jona kunnen ze leren dat het werk in feite hetzelfde is gebleven en dat het in de eerste plaats gaat om hun instelling. Zoals Jona mogen ze zich herboren voelen en geïnspireerd in woord en daad Gods kritische en heilzame boodschap brengen. Van Jona kunnen zij en wij ook leren dat men zich moet blijven vernieuwen. De profeet houdt koppig vast aan zijn eigen inzichten in goed en kwaad en over hoe God is. Na zijn 'Paaservaring' had hij beter moeten weten. Blijkbaar was hij nog niet klaar met leren. Dat zou ook wel eens kunnen gelden voor de navolgers van de levende Heer.